

MDFT-interventiolla todistetusti toimivaa apua nuoren vaikeisiin käytösongelmiin

Monimuotoinen perheterapia MDFT (Multidimensional Family Therapy) on intensiivinen, vahvaan näyttöön perustuva menetelmä 12–19-vuotiaille moninaisista käytös- ja päihdehäiriöistä kärsiville nuorille ja heidän perheilleen. Helsingin kaupungin MDFT-palvelut ovat kasvaneet muutamassa vuodessa parista terapeutista yhdeksän hengen tiimiin.

Monelta paikkakunnalta puuttuvat tehokkaat hoitopolut käyttäytymisen haasteista kärsiville nuorille. Helsingissä on viime vuosina havahduttu siihen, että tarjolla on verrattain vähän tälle haastavalle asiakasryhmälle suunnattuja palveluita.

Tarpeeseen vastaamiseksi käyttöön on otettu MDFT-perheinterventio, joka on vaikeisiin käytösongelmiin tarkoitettu menetelmä. [Menetelmän näyttö on arvioitu vahvaksi Kasvun tuessa.](#)

MONIAMMATILLISUUS TUO JATKUMOA NUORTEN PALVELUIHIN

Helsingin kaupungilla ensimmäiset MDFT-terapeutit aloittivat 2019. Menetelmä osoittautui lastensuojelussa nopeasti arvokkaaksi, ja yhdessä nuorisoseaman kanssa lähdettiin kehittämään keskitettyä MDFT-tiimiä.

MDFT-tiimiin koulutetaan terapeutit ja avainterapeutit, joka ohjaa muita terapeutteja ja varmistaa pysymisen MDFT:n viitekehkeissä. Helsingin kaupungin MDFT-palveluiden avainterapeutit **Tiia Sormunen** ja **Anni Pihlaja**, MDFT-terapeutit **Laura Lopperi** sekä MDFT-palveluiden ja Toivo-palvelun johtava ohjaaja **Stella Leoni** korostavat yhteistyötä lastensuojelun, perhesosiaalityön ja nuorisoseaman välillä. Myös Toivo-palvelu vastaa vaikeista käytösongelmista kärsivien nuorten tarpeisiin.

”Helsingin kaupungilla terapeutti saa keskittyä MDFT-menetelmään täysin voimin, ja tiimi rakennetaan kokonaisuudessaan menetelmän ympärille.”

Nuorisoseaman mukanaolo tukee erityisesti täysi-ikään kynnystä lähestyvää nuorta. Lastensuojelun asiakkuuden päättyessä MDFT-interventio voisi jäädä kesken. Nyt vielä muutama kuukausi ennen 18-vuotispäivää voi aloittaa nuorisoseamalla prosessin, jonka tulokset kantavat kauas tulevaisuuteen.

Kun näyttöön perustuvia interventioita implementoidaan eli otetaan käyttöön, joutuu työntekijä usein keskittymään samanaikaisesti aiempaan työnkuvaansa ja uuden menetelmän opetteluun. Helsingin kaupungilla terapeutti saa sen sijaan keskittyä MDFT-

menetelmään täysin voimin, ja tiimi rakennetaan kokonaisuudessaan menetelmän ympärille.

Tämä tekee palvelusta tehokkaan ja auttaa kehittämään palvelupolkuja yhteistyössä monialaisten verkostojen kanssa.

KOTIPESÄ HOLLANNISSA

MDFT on intensiivinen, sitoutumista vaativa muutostyön menetelmä. Terapeuttien rekrytointiprosessi on ollut mittava, ja rekrytoinnin fokus tiukasti rajattu. Rekrytoinnissa on haarukoitu tarkkaan muun muassa hakijoiden resilienssiä ja työhön soveltuvuutta. Ryhmähaastatteluisia puolestaan on tarkasteltu yhteistoimintaa koko tiimin kanssa.

Kahdeksan kuukautta kestävä koulutus koordinoidaan menetelmän kotipesästä Hollannista, **Stichting Jeugdinterventies SJI**-instituutista. Kotipesäksi kutsutaan paikkaa, josta käsin menetelmää pyritään levittämään ja juurruttamaan. Teoriavaihe on tiivis ja työssäoppimiseen siirrytään rivakasti. Koulutus painottaa joustavuutta ja muokkautuvuutta, työntekijän muutosta niin yksilönä kuin tiimin jäsenenä sekä itseohjautuvuutta ja tiimiytymistä.

Kullakin terapeutilla on Hollannissa oma ohjaajansa, joka tarjoaa etänä työnohjausta ja case-ohjausta. Erityisten etäohjaussessioiden aikana tiimi seuraa asiakastapaamista reaaliajassa, ja ohjaaja antaa tarvittaessa suoraa palautetta ja korjauksia terapeutin työhön.

Koulutuksen aikana keskitytään puhtaasti menetelmään. Hollannista käsin tarjottavan menetelmätyönohjauksen lisäksi tiimille on tarjolla menetelmän ulkopuolista yhteistä työnohjausta.

”Kansallista kotipesää tarvitaan.”

Stella Leonin mukaan olisi tarpeen, että MDFT:llä olisi kotipesä myös Suomessa:

– Kansallista kotipesää MDFT:lle tarvitaan, jotta menetelmän implementointi olisi helpompaa.

TUKIVERKOSTONA ALLIANSSI JA MONIALAINEN YHTEISTYÖ

MDFT-intervention taustalla on systeemistä ja strukturaalista perheterapiaa. Interventio keskittyy nuoren ympärille muodostuvaan tukiverkostoon, jota kutsutaan allianssiksi: tiimi tapaa nuoren lisäksi huoltajia ja muita läheisiä, nuoren omia verkostoja ja esimerkiksi koulun edustajia yhdessä ja erikseen, erilaisissa kokoonpanoissa tilanteen mukaan.

Tavoitteena on lisätä nuoren yhteistyöverkostojen toimivuutta. Monialainen yhteistyö myös tukee käyttäytymisen haasteisiin liittyvän stigman lievittämistä, kun parempi ymmärrys nuorten ja perheiden vahvuuksista leviää yhteistyötahojen keskuudessa.

– Käyttäytymisen haasteista puhuessa on ensiarvoisen tärkeää saada poistettua ongelmanuoren stigma. On voitava puhua nuorista mahdollisimman arvostavasti ja lokeroimatta, Stella Leoni sanoo. – Myös huoltajien on helpompi lähteä mukaan menetelmään ja hoitamaan lapsen asioita, jos tietää, ettei siitä seuraa negatiivinen leima esimerkiksi koulun silmissä.

”On ensiarvoisen tärkeää saada poistettua ongelmanuoren stigma. On voitava puhua nuorista mahdollisimman arvostavasti ja lokeroimatta.”

MDFT-terapeutti toimii intervention 5–9 kuukauden keston ajan koko asiakasprosessin haltijana ja koordinaattorina sekä pitää langat käsissään monialaisten yhteistyötahojen suuntaan. Tämä vaatii terapeutilta menetelmän riittävää avaamista: yhteistyötahojen on ymmärrettävä MDFT:n ominaislaatu ja oma roolinsa siinä.

Menetelmän tavoitteet voivat poiketa perinteisistä kouluneuvotteluista. Tavoitteena voi olla vaikkapa, että vanhempien ja luokanvalvojan välinen yhteys paranee ja vanhemmat kokevat tulleensa kuulluiksi. Asioita ei tehdä perheen puolesta vaan yhteistyössä, ja samalla vahvistetaan perheen toimijuutta.

Helsingin tiimillä monialainen yhteistyö on sujunut hyvin ja palaute ollut myönteistä. Palveluiden keskittäminen Toivo-palvelun

ja MDFT-palveluiden sekä nuorisoaseman kautta luo paremmat edellytykset vastata kaupunkeja koskeviin ilmiöihin. Palvelupolkujen kehittyessä verkostot tulevat keskenään tutuiksi, ja tietoisuus MDFT-menetelmän saatavuudesta ja soveltuvuudesta kasvaa sosiaalisyöntekijöiden ja verkostojen keskuudessa.

KRIISI AVAA MAHDOLLISUUDEN SYVEMPÄÄN YHTEYTEEN

MDFT:n toimivuudesta käyttäytymisellä, rikoksilla ja päihteillä oireilevilla nuorilla on vahva näyttö. Menetelmää tarjotaan tilanteissa, joissa muita lastensuojelun palveluita on kokeiltu ilman riittävää apua ja joissa intensiivisen avun tarve on kova.

Asiakkuuksien seula on tarkka. MDFT vaatii niin suurta sitoutumista, että on oleellista pystyä valikoimaan asiakkaiksi ne perheet, jotka menetelmästä todella voivat hyötyä. Kahta samanlaista perhettä ei tietenkään ole, ja menetelmä taipuikin joustavasti hyvin erilaisten haasteiden selvittämiseen.

– MDFT:n eräs kulmakivi on näkemys siitä, että perheen potentiaali on jäänyt vaikeissa tilanteissa sumuverhon taakse. MDFT auttaa perhettä tunnistamaan omat voimavaransa ja ottamaan ne käyttöön, palaamaan toimijan rooliin, Tiia Sormunen kuvailee.

”MDFT auttaa perhettä tunnistamaan omat voimavaransa ja ottamaan ne käyttöön.”

Interventiossa keskitytään vahvistamaan tunneyhteyttä nuorten ja huoltajien välillä. Menetelmä vaatii perheeltä pitkäaikaista ja tiivistä sitoutumista, sillä tapaamisia tai muita tilannekatsauksia on 2–3 kertaa viikossa.

Helsingin kaupungin MDFT-tiimin jäseniä ryhmäkuvassa. Edessä vasemmalta oikealle Anni Pihlaja, Stella Leoni ja Raisa Ritola; takana vasemmalta oikealle Tiia Sormunen, Sarri Rannanlinja, Laura Lopperi, Laura Kolari ja Anniina Ponkkonen.

Menetelmä on intensiivinen, mutta MDFT-terapeutit pitävät huolta siitä, ettei menetelmä lisää perheen kuormitusta. Tarpeiden ja aikataulujen yhteensovittamista tarkastellaan yhdessä, ja intensiteettiä muokataan tarpeiden mukaan.

Miten nuoret itse ovat suhtautuneet menetelmään? Vaikka terapia ei välttämättä ole nuorelle lähtökohtaisesti kutsuvaa, vanhempien aito halu panostaa perheen hyvinvointiin on osoittautunut monelle hyvin voimakkaaksi kokemukseksi. Uteliaisuus ja halu olla osa perhettä motivoivat nuorta muutostyöskentelyyn.

– Kolmivaiheisessa interventiossa suunnitelmallista muutostyöskentelyä edeltää motiivintyöskentely. Sen aikana nuori ehtii innostua prosessista ja löytää motivaation siihen, Anni Pihlaja kertoo.

VUOROVAIKUTUS ONNISTUMISEN MITTARINA

Menetelmän onnistumista aletaan syksyllä mittaamaan palaute-tietoisien hoidon mittarilla. Se tarkastelee vuorovaikutuksen laatua ja mahdollisia katkoksia nuoren ympärille muodostetussa allianssissa. Lisäksi konkreettisina mittareina toimivat esimerkiksi päih-teiden käytön, rikosten tai lastensuojeluilmoitusten väheneminen.

Onnistumisen mittausta painottuu kuitenkin ennen kaikkea asiak-kaiden kokemuksiin: vuorovaikutuksen sujuvuuteen, arjen erilai-seen tuntuun tai parempaan keskusteluyhteyteen kotona.

Menetelmän päättymisen jälkeistä seurantajärjestelmää ei vielä ole olemassa. Sellaisen kehittämisestä käydään tiimissä keskuste-lua, mutta toistaiseksi sen suhteen ollaan perheitä saadun palaut-teen varassa.

KANSALLISEN TUEN JA KOULUTUSTEN TARVE

Eriarvoisuus ja polarisaatio yhteiskunnassa kasvavat tulevaisuu-dessa entisestään, ja MDFT:n kaltaisia työkaluja tarvitaan yhä enemmän. Kysyntä on kovaa, ja alalla on kova tahto saada kentälle lisää tekijöitä.

Jatkossa MDFT-terapeuteille tulee olemaan mahdollista erikois-tua esimerkiksi lastensuojelun avohuollon nuorten eri tarpeisiin tai rikosseuraamusta suorittaviin nuoriin. Hiljattain perustettu Suomen MDFT -yhdistys voimistaa myös osaltaan alan tekijöiden yhteyksiä.

”Menetelmän jatkuvuuden ja kehityksen kannalta ensiarvoisen tärkeää olisi saada MDFT-koulutusta myös Suomeen.”

Tällä hetkellä MDFT-palvelut pyörivät Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen kautta saadulla rahoituksella, mutta rahoituksen tulevaisuus on avoinna. Toinen iso kysymys liittyy siihen, miten menetelmä saadaan pidettyä vahvana Suomessa. Avainterapeuteille tarvittaisiin vahvaa kansallista tukea menetelmän juurruttamiseksi ja ylläpitämiseksi.

Menetelmän jatkuvuuden ja kehityksen kannalta ensiarvoisen tärkeää olisi saada MDFT-koulutusta myös lokaalisesti Suomeen. Etänä Hollannista toteutettu koulutus toimii, mutta englanninkieli-syys voi joillekin päteville terapeuteille olla este.

Koko Suomessa on tarve kehittää käyttäytymisellään reagoivien nuorten palveluita, ja olisi avuksi, että menetelmään koulutettaisiin koordinoidusti Suomesta käsin. Tämä auttaisi myös vaikuttavuus-tiedon keräämisessä.

KYKY MUUTOKSEEN INSPIROI

Vaikka MDFT-interventioiden toteuttamiseen liittyy tunnetaakkaa ja raskaita tilanteita, kokevat terapeutit työnsä hyvin positiivisena ja motivoivana. Ihmisen kyky muutokseen on loputtoman inspiroivaa nähtävää.

– On mieleöntä seurata rohkeita perheitä ja nuoria, jotka ovat valmiita pistämään itsensä likoon intensiivisissä ja vaikeissa proses-seissa. Kun niistä nousee yhdessä ja saadaan esiin toiveikkuus ja rakkaus – kyllä siinä tulee myös työntekijälle tippa linssiin, Laura Lopperi sanoo.

”Pienten edistysaskeleiden huomaaminen on MDFT:n erityispiirre ja perheitä voimaannuttava tekijä.”

Monia pieniä askeleita perheiden matkassa jäisi huomaamatta, jos tapaamisia olisi vain kerran kuussa. Juuri pienten edistysas-keleiden huomaaminen onkin MDFT:n erityispiirre ja perheitä voi-maannuttava tekijä.

Loppusanoista tiimi on yhtä mieltä:

– Tämä työ on muuttanut meissä jotain; koulutus on tuonut jotain peruuttamatonta muutosta meihin työntekijöinä, paluuta ei enää ole. ●

Stella Leonin neuvot MDFT-menetelmän implementointiin

- Terapeuttien ja avainterapeuttien työnkuva hyvä suunnitella alusta asti vain MDFT:n toteuttamiseen
- Terapeutit kannattaa keskittää yhteen tiimiin työskentelemään ja tiimiytymään
- Tulee luoda selkeät palveluun ohjautumisen kriteerit ja keskitetty konsultaatio samaan tiimiin
- Rekrytointi on suunniteltava tarkasti: ryhmähaastat-telut auttavat terapeutin ominaisuuksien hahmotta-misessa paremmin kuin yksilöhaastattelut
- Avainterapeuteille oma rekrytointi: äärimmäisen vastuullinen "teamleaderin" rooli, jossa pidetään huolta näyttöön perustuvuuden säilymisestä
- Olisi hyvä, että avainterapeutit pääsisivät aloittamaan koulutuksen ennen muuta tiimiä, joka tukee heidän jaksamistaan
- Vaikuttavuusmittarit kannattaa pohtia ennalta
- Työnohjauksen rakenteet: johdolta tarvitaan valmentavaa itse- ja yhteisöohjautuvuuden tukemista, tasa-arvoista ja välittävää johtamista sekä uskoa tiimiin ja sen kyvykkyyteen
- Huomio myös tiedolla johtamiseen

Kirjoittaja:

NINNU KOSKENALHO
vapaa tiedetoimittaja